

AKUSTICKO-AUDITÍVNA KOMUNIKÁCIA 1

Skratka predmetu:	1ISMKm/AAKO1/15
Akademický rok:	2021/2022
Študijný program:	magisterský, mediálne štúdiá
Ročník:	prvý
Semester:	zimný
Forma výučby:	prednáška, seminár
Rozsah výučby:	1/1
Spôsob hodnotenia:	priebežné hodnotenie; počet kreditov: 4
Vyučujúci:	Ing. Marianna Kraviarová, PhD. marianna.kraviarova@unipo.sk

Obsahové okruhy prednášok:

1. Komunikačný model reči. Fonetická akustika a predmet jej skúmania.
2. Artikulačná, akustická a percepčná zložka fónickej reči.
3. Percepcia a recepcia. Segmentovanie rečového prúdu. Segmentálna rovina rečového signálu.
4. Tón, zložený tón v rečovom signáli. Akustická a percepčná charakteristika slovenských samohlások I.
5. Šum a pulz v rečovom signáli. Akustická a percepčná charakteristika slovenských samohlások II.
6. Formanty. Akustická a percepčná charakteristika slovenských spoluhlások I.
7. Akustická a percepčná charakteristika slovenských spoluhlások II.
8. Akustická charakteristika artikulačných orgánov. Organogenetická a akustická artikulácia. Koartikulácia. Sekundárna artikulácia. Palatalizácia. Labializácia. Velarizácia. Faringalizácia. Afrikácia a aspirácia.
9. Asimilácia a disimilácia.
10. Akustická charakteristika reči zo strany percipienta. Zrozumiteľnosť reči a únava sluchu.
11. Pohľad na slabiku.
12. Vedecký a praktický rozmer akusticko-auditívnej komunikácie.

Plán seminárov:

1. Akustické overovanie princípov čistých tónov a ich vlastností.
2. Konštrukcia zložených tónov a šumov ako základných zvukov rečového signálu.
3. Experimenty o podstate rezonancie a jej spojitost' s artikulačným traktom.
4. Experimenty ozrejmujuce ostatné akustické javy.
5. Analýza spektra samohlások. Formanty.
6. Hellwagov trojuholník a rozloženie slovenských vokálov.
7. Spektrogram, konštrukcia sonagramov.
8. Akustická analýza diftongov sonagramov.
9. Spektrálna skladba sonórnych spoluhlások.
10. Analýza akustiky explozív p a b v časovej doméne.
11. Modelovanie frikatív bielym a ružovým šumom.
12. Afrikáty v širokopásmovom sonagrame.
13. Vysvetlenie akustickej podstaty slabiky na sonagrame.

Študenti počas seminárnych cvičení absolvujú dve odlišné činnosti. Po prvé, na každom stretnutí sa zoznamujú s počítačovou analýzou v programe PRAAT, pričom sa experimentálne

porovnáva spisovná výslovnosť a výslovnosť s prvkami nespisovnosti, resp. deformácie až degradácie výslovnosti. Cieľom seminárov je získať schopnosť aplikovať analýzu na hodnotenie cudzej výslovnosti. Na základe získaných zručností vypracujú seminárnu prácu, ktorou bude analýza rečového prejavu redaktora/moderátora vybranej rozhlasovej relácie. Bližšie informácie k seminárnej práci získa študent na úvodných seminároch od vyučujúcej predmetu.

Po druhé, študenti v závere semestra budú vystupovať pred publikom (v rámci skupiny), pričom vystúpenie bude overovať nadobudnuté vedomosti o experimentálnej analýze rečového signálu – vystúpenie sa nahráva a hodnotí, pričom sa hodnotí aj korektná výslovnosť prejavu.

1. Úvodný seminár. Oboznámenie sa s úlohami. Rozdelenie úloh.
2. – 13. Práca v programe Praat, oboznamovanie sa s akustikou hlások, záverečné výstupy študentov, odovzdávanie semestrálnej práce.

Základná literatúra:

- KRÁL, Á. – SABOL, J.: *Fonetika a fonológia*. Bratislava: SPN 1989 (vybrané kapitoly).
- SABOL, J., – BÓNOVÁ, I. – SOKOLOVÁ, M.: *Kultúra hovoreného prejavu*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta 2006.
- SABOL, J. – ZIMMERMANN, J.: *Akusticko-auditívna komunikácia*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika 2014.
- SABOL, J. – ZIMMERMANN, J.: *Základy akustiky reči*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach 2015.
- SABOL, J. – ZIMMERMANN, J.: *Základy akustickej fonetiky*. 1. vyd. Košice: Rektorát Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach 1978. 105 s. – 2. vyd. 1979. – 3. vyd. 1986.
- ZIMMERMANN, J.: *Spektrografická a škálografická analýza akustického rečového signálu*. Prešov: Náuka 2002. 176 s.

Odporúčaná literatúra:

- HÁLA, B.: *Fonetika v teórii a praxi*. Praha: SPN 1975, s. 218 – 239.
- KRÁL, Á.: *Pravidlá slovenskej výslovnosti*. 3. vyd. Bratislava: SPN 1996 (vybrané časti).
- SABOL, J.: *Syntetická fonologická teória*. Bratislava: JÚLŠ SAV 1989 (vybrané kapitoly).
- SABOL, J. – ZIMMERMANN, J.: *Akustický signál – semióza – komunikácia*. Prešov: Filozofická fakulta PU 2002. 144 s.
- SABOL, J.: *Slovenská slabika (Náčrt problematiky)*. In: *Studia Academica Slovaca*, 23, 1994, s. 214-224.
- SABOL, J.: *K typologickej charakteristike slovenskej slabiky*. In: *Zborník Filozofickej fakulty Univerzity Komenského. Philologica*. 45. Bratislava: UK 1997, s. 27-32.
- SABOL, J. – ZIMMERMANN, J.: *Dynamika formantovej štruktúry sonantického jadra slabiky*. In: *Govor (Záhreb)*, XIII (1996), č. 1–2, s. 91–104 (vyšlo 1998).

Požiadavky na získanie hodnotenia:

(počet kreditov: 4)

1. Účasť na prednáškach.
2. Povinná účasť na seminároch – max. 1 ospravedlnená absencia. Každá ďalšia absencia sa nahradí individuálnou prácou.
3. Poslucháč musí pochopiť experimentálnu analýzu rečového signálu výsledkom čoho je vystúpenie študenta pred publikom venované analýze reči – jeho vystúpenie sa nahráva a hodnotí, pričom sa hodnotí aj korektná výslovnosť jeho prejavu.
4. Priebežné testovanie nadobudnutých vedomostí formou vedomostných testov (min 1).

5. Odovzdanie nahrávky vybranej rozhlasovej relácie a prepisu rozhlasového textu (výber cca. 3 min.). Prepis bude v dvoch vyhotoveniach: v grafickej a fonetickej podobe. Následná seminárna práca venovaná analýze rečového prejavu zvolenej rozhlasovej relácie z pohľadu uplatňovania kvantity. Študent v texte nájde, vyznačí a zistí dĺžku 5 krátkych vokálov z každého vokalického typu a 5 dlhých vokálov (príp. max. počet v texte sa nachádzajúcich dlhých vokálov). Svoje zistenia analyzuje.

Na získanie hodnotenia A (výborne) musí študent získať najmenej 92 %, na získanie hodnotenia B 84 %, na hodnotenie C najmenej 76 %, na hodnotenie D 65 %, na hodnotenie E najmenej 51 %. Študent, ktorý získa menej ako 51 %, bude hodnotený stupňom FX.

Výsledné hodnotenie je priemerom hodnotenia vedomostných testov, ústneho vystúpenia (nahrávky) a seminárnej práce (v prípade prechodu na dištančnú formu výučby aj hodnotenie čiastkových úloh).

Predmet je ukončený priebežným hodnotením.

POZNÁMKA

V prípade prechodu na dištančnú formu výučby, budú prebiehať prednášky, semináre, testovanie a nahrávanie cez aplikáciu MS Teams, pričom budú študenti riešiť čiastkové úlohy, ktoré budú priebežne odovzdávať – táto aktivita sa premietne do záverečného hodnotenia.

V Prešove 16. 9. 2021